

SELMA LAGERLÖF

Flykten till Egypten

Ur *Drottningar i Kungahälla* (1899)



Långt borta i en av Österlandets öknar växte för många, många år sedan en palm, som var både ofantligt gammal och ofantligt hög. Alla, som drogo fram genom öknen, måste stanna och betrakta henne, ty hon var mycket större än andra palmer, och man brukade säga om henne, att hon förvisso skulle komma att bliva högre än obelisker och pyramider.

Där nu denna stora palm stod i sin enslighet och skådade ut över öknen, fick hon en dag se något, som kom hennes väldiga bladkrona att vaggas fram och åter av förvåning på den smala stammen. Borta vid ökenranden kommo två ensamma människor vandrande. De voro ännu på det avstånd, då kameler synas så små som myror, men det var alldeles säkert två människor. Två, som voro främlingar i öknen, ty palmen kände ökenfolket, en man och en kvinna, som varken hade vägvisare eller lastdjur eller tält eller vattensäck.

»Sannerligen,» sade palmen till sig själv,
»dessa båda äro hitkomna för att dö.»

Palmen kastade snabba blickar omkring sig.

PDF från [Litteraturbankens skola](http://litteraturbankens.skola.se)

Texten är hämtad ur *Drottningar i Kungahälla* (1899). Stavningen har moderniserats.
<http://lb.se/f/Lagerlof/t/DrottningarIKungahalla/sida/219/etext>

»Det förvånar mig,» sade hon, »att lejonerna ej redan äro ute för att jaga detta byte. Men jag ser ej ett enda vara i rörelse. Icke heller ser jag någon av öknens rövare. Men de komma nog.»

»Det väntar dem en sjufaldig död,» tänkte palmen. »Lejonerna skola sluka dem, ormarna stinga dem, törsten förtorka dem, sandstormen begrava dem, rövarna fälla dem, solstynget förbränna dem, fruktan förgöra dem.»

Och hon försökte tänka på annat. Dessa människors öde gjorde henne vemodig.

Men på hela öknens rymd, som låg utbredd under palmen, fanns intet, som hon ej känt och betraktat sedan tusen år. Intet kunde fångla hennes uppmärksamhet. Hon måste åter tänka på de båda vandrarna.

»Vid torkan och stormen,» sade palmen, anropande livets farligaste fiender, »vad är det kvinnan bär på armen? Jag tror, att dessa dårar också föra med sig ett litet barn!»

Palmen, som var långsynt som de gamla brukade vara, såg verkligen rätt. Kvinnan bar på armen ett barn, som lutade huvudet mot hennes axel och sov.

»Barnet har ej en gång tillräckligt med kläder på sig,» sade palmen. »Jag ser, att modern vikit upp sin kjortel och kastat den över det. Hon har i stor brådska ryckt det upp ur dess bädd och rusat bort med det. Jag förstår det nu: dessa människor äro flyktingar.»

»Men de äro ändock dårar,» fortfor palmen.
 »Om ej en ängel beskyddar dem, borde de hellre
 hava låtit fienderna göra sitt värsta mot dem, än
 de skulle hava givit sig ut i öknen.

»Jag kan tänka mig, hur alltsammans
 tillgått. Mannen stod vid arbetet, barnet sov i
 vaggan, kvinnan hade gått ut för att hämta
 vatten. Då hon hunnit två steg utom dörren, har
 hon sett fiender komma anstormande. Hon har
 rusat tillbaka, hon har ryckt till sig barnet, ropat
 åt mannen att följa henne och begivit sig av.
 Sedan hava de varit på flykt hela dagen, de hava
 helt säkert ej vilat ett ögonblick. Ja, så har allt
 tillgått, men jag säger ändock, att om icke en
 ängel beskyddar dem – – –

»De äro så rädda, att de ännu ej känna
 varken trötthet eller andra lidanden, men jag ser,
 hur törsten lyser ur deras ögon. Jag måtte väl
 känna igen en törstig människas ansikte.»

Och då palmen kom att tänka på törsten,
 gick en krampryckning genom dess långa stam,
 och de långa bladens tallösa flikar rullade ihop
 sig, som om de hållits över eld.

»Vore jag en människa,» sade hon, »skulle
 jag aldrig våga mig ut i öknen. Den är bra modig,
 som vågar sig ut här utan att ha rötter, som nå
 ned till de aldrig sinande vattenådrorna. Här kan
 vara farligt även för palmer. Även för en sådan
 palm som jag.

»Om jag kunde råda dem, skulle jag bedja
 dem vända om. Deras fiender kunna aldrig bliva

så grymma mot dem som öknen. Kanske de tro, att det är lätt att leva i öknen. Men jag vet, att till och med jag understundom haft svårt att förbliva vid liv. Jag minnes en gång i min ungdom, då en stormil vräkte över mig ett helt berg av sand. Jag var nära att kvävas. Om jag kunnat dö, skulle det blivit min sista stund.»

Palmen fortfor att tänka högt, såsom gamla enslingar bruka.

»Jag hör en underbart melodisk susning ila fram genom min krona,» sade hon. »Alla flikarna på mina blad måste ha råkat i dallring. Jag vet ej, vad som genomfar mig vid åsynen av dessa stackars främlingar. Men denna bedrövade kvinna är så skön. Hon för mig till minnes det underbaraste jag upplevat.»

Och medan bladen fortforo att röra sig till en susande melodi, påminde sig palmen, huru en gång, för mycket länge sedan, två strålande människor hade gästade oasen. Det var drottningen av Saba, som kommit dit, åtföljd av den vise Salomo. Den sköna drottningen skulle vända åter till sitt land, kungen hade följt henne på vägen, och nu skulle de skiljas. »Till minne av denna stund,» sade då drottningen, »sätter jag nu en dadelkärna i jorden, och jag vill, att därur skall komma en palm, som skall växa och leva, ända till dess att i Judaland uppstår en konung, som är större än Salomo.» Och då hon sagt detta, hade hon stuckit ned kärnan i jorden, och hennes tårar hade vattnat den.

»Hur kan det komma sig, att jag tänker på detta just i dag?» sade palmen. »Skulle denna kvinna kunna vara så skön, att hon påminner om den härligaste av drottningar, om henne, på vars ord jag växt och levat intill denna dag?

»Jag hör mina blad susa allt starkare,» sade palmen, »och det låter vemodigt som en dödssång. Det är som om de spådde, att någon snart skulle bort ur livet. Det är gott att veta, att det ej gäller mig, eftersom jag ej kan dö.»

Palmen antog, att dödssuset i bladen måste gälla de två ensamma vandrarna. Helt visst trodde de också själva, att deras sista stund nalkades. Man såg det på den uppsyn de visade, då de vandrade förbi ett av de kamelskelett, som kantade vägen. Man såg det på de blickar de kastade efter ett par förbiflygande gamar. Det kunde ju ej vara annorlunda. De måste förgås –

De hade fått syn på palmen och oasen och skyndade nu ditåt för att finna vatten. Men då de äntligen kommo fram, sjönko de samman i förtvivlan, ty källan var uttorkad. Kvinnan lade utmattad ned barnet och satte sig gråtande vid källbrädden. Mannen kastade sig ned bredvid henne, han låg och hamrade på den torra jorden med sina båda nävar. Palmen hörde, hur de talade med varandra om att de måste dö.

Hon hörde också av deras tal, att konung Herodes lät döda alla barn på två eller tre år av fruktan, att den store, väntade Judakonungen hade blivit född.

»Det susar allt starkare i mina blad,» sade palmen. »Dessa stackars flyktingar se snart sin sista stund.»

Hon förnam också, att de fruktade öknen. Mannen sade, att det hade varit bättre att stanna och kämpa med krigsknektarna än att fly hit. Han sade, att de sålunda skulle funnit en lättare död.

»Gud skall bistå oss,» sade kvinnan.

»Vi äro ensamma bland rovdjur och ormar,» sade mannen. »Vi hava ej mat och ej vatten. Hur skall Gud kunna bistå oss?»

Han slet sina kläder av förtvivlan, och tryckte ansiktet mot marken. Han var hopplös som en man med ett dödssår i hjärtat.

Kvinnan satt upprätt med händerna knäppta över knäna. Men de blickar hon kastade utåt öknen, talade om en tröstlöshet utan gränser.

Palmen hörde, att det vemodiga suset i dess blad blev allt starkare. Kvinnan måtte också hört det, ty hon vände sina ögon uppåt mot trädkronan. Och i detsamma lyfte hon ovillkorligen sina armar och händer.

»O, dadlar, dadlar!» ropade hon.

Det låg så stor längtan i rösten, att den gamla palmen skulle önskat, att den ej varit högre än ginsten och att dess dadlar varit så lätt åtkomliga som törnbuskens nypon. Den visste nog, att dess krona hängde full av dadelklasar,

men hur skulle väl människor kunna nå upp till en sådan svindlande höjd?

Mannen hade redan sett, hur oåtkomliga dadelklasarna hängde. Han lyfte ej en gång huvudet. Han bad hustrun, att hon ej skulle längta efter det omöjliga.

Men barnet, som tultat omkring för sig själv och lekt med stickor och strå, hade hört moderns utrop.

Den lille kunde väl ej tänka sig, att hans moder ej skulle få allt hon önskade. Så snart man talade om dadlar, började han stirra på trädet. Han funderade och grubblade, hur skulle han få ned dadlarna. Hans panna nära nog lade sig i veck under de ljusa lockarna. Äntligen flög ett småleende över hans ansikte. Han hade funnit ut medlet. Han gick fram till palmen och smekte den med sin lilla hand och sade med ljuvt barnslig röst:

»Palm, böj dig! Palm, böj dig!»

Men vad var nu detta, vad var detta? Palmbladen susade, som om en orkan farit genom dem, och uppför den långa palmstammen steg rysning på rysning. Och palmen kände, att den lille var henne övermäktig. Hon kunde ej motstå honom.

Och hon bugade med sin långa stam inför barnet, såsom människor buga inför furstar. I en väldig båge sänkte hon sig mot jorden och kom äntligen så djupt ned, att den stora kronan med de dallrande bladen sopade ökensanden.

Barnet syntes varken förskräckt eller förvånat, utan med ett fröjderop kom det och lossade klase efter klase ur den gamla palmens krona.

Då barnet tagit nog, och trädet alltjämt kvarlåg på marken, gick barnet åter fram, smekte det och sade med den ljuvligaste röst:

»Palm, res dig! Palm, res dig!»

Och det stora trädet reste sig stilla och vördnadsfullt på sin spänstiga stam, allt medan bladen spelade som harpor.

»Nu vet jag för vem de spela döds melodien,» sade den gamla palmen för sig själv, då den åter stod upprätt. »Det är ej för någon av dessa människor.»

Men mannen och kvinnan lågo på sina knän och prisade Gud.

»Du har sett vår ångest och förtagit den. Du är den starke, som böjer palmens stam såsom en rörstav. För vilken av våra fiender skola vi räddas, då din styrka skyddar oss?»

Nästa gång en karavan färdades genom öknen, sågo de resande, att den stora palmens bladkrona vissnat.

»Hur kan detta vara?» sade en resande.
»Denna palm skulle ju ej dö, förrän hon sett en konung, som är större än Salomo.»

»Törhända har hon också sett honom,» svarade en annan av ökenfararna.